



TIL KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA O'QITUVCHILARNING PEDAGOGIK KOMPETENTSIYASINI OSHIRISH

Jumayeva Gulxan Amrullayevna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti, Xorijiy tillar
fakulteti , o'qituvchisi

Annotatsiya: *Til ko'nikmalarini rivojlantirishda o'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini oshirish masalasi zamonaviy ta'lim tizimining eng dolzarb yo'nalishlaridan biridir. Til — insonning eng asosiy muloqot vositasi bo'lib, uning rivojlanishi shaxsning ijtimoiy, madaniy va intellektual o'sishida muhim o'rin tutadi. Shu bois, til o'rganish jarayonida o'qituvchilarning yuqori pedagogik kompetentsiyaga ega bo'lishi o'qituvchilarning til ko'nikmalarini samarali rivojlantirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi.*

Kalit so'zlar: *til ko'nikmalari, pedagogik texnologiyalar, kompetentsiya, fikr, bilim, aloqa vositasi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar.*

Аннотация: *Вопрос повышения педагогической компетентности учителей в развитии языковых навыков является одним из самых актуальных направлений современной системы образования. Язык является основным средством общения человека, и его развитие играет важную роль в социальном, культурном и интеллектуальном росте человека. Поэтому высокая педагогическая компетентность учителей в процессе обучения языку является решающим фактором эффективного развития языковых навыков учащихся.*



Ключевые слова: языковые навыки, педагогические технологии, компетентность, мышление, знания, средства общения, современные педагогические технологии.

Abstract: The issue of increasing the pedagogical competence of teachers in the development of language skills is one of the most urgent directions of the modern education system. Language is the main means of communication of a person, and its development plays an important role in the social, cultural and intellectual growth of a person. Therefore, the high pedagogical competence of teachers in the process of language learning is a decisive factor in the effective development of students' language skills.

Keywords: language skills, pedagogical technologies, competence, thought, knowledge, means of communication, modern pedagogical technologies.

KIRISH

Til ko'nikmalarini rivojlantirish har bir insonning ta'lim jarayonida muhim o'rin tutadi. Til nafaqat aloqa vositasi sifatida, balki bilim olish, fikr yuritish va ijtimoiy munosabatlarni shakllantirishda asosiy vosita hisoblanadi. Zamonaviy dunyoda til ko'nikmalarining rivojlanishi shaxsning kasbiy va shaxsiy hayotidagi muvaffaqiyatlari uchun katta ahamiyatga ega. Shu bois, ta'lim jarayonida til ko'nikmalarini samarali shakllantirish va takomillashtirish o'qituvchilarning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Bu jarayonda pedagogik yondashuvlar, zamonaviy texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish muhim o'rin tutadi. Til ko'nikmalarining rivojlanishi nafaqat til o'rganish sifatini oshiradi, balki o'quvchilarning ijodiy fikrlash va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini ham rivojlantirishga yordam beradi. Shunday qilib, til ko'nikmalarini rivojlantirish ta'limning samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI



Pedagogik kompetentsiya deganda o'qituvchining ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish, zamonaviy metod va yondashuvlarni qo'llash qobiliyati tushuniladi. Til ko'nikmalarini shakllantirishda bu kompetentsiya ayniqsa muhimdir, chunki til o'rganish jarayoni nafaqat grammatik qoidalarni o'zlashtirish, balki nutq madaniyati, muloqot madaniyati, fikrni erkin ifoda etish kabi ko'plab jihatlarni o'z ichiga oladi. O'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini oshirish doimiy kasbiy rivojlanish orqali amalga oshiriladi. Zamonaviy ta'lim jarayonida yangi pedagogik texnologiyalar, metodlar va o'quv materiallari paydo bo'lmoqda. Shu sababli o'qituvchilar o'z bilimlarini muntazam yangilab borishlari, xalqaro tajribalarni o'rganishlari va amaliyotga tatbiq etishlari zarur. Bu esa til ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonini yanada samarali qiladi. Psixologik bilimlar ham o'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Til o'rganishda o'quvchilarning motivatsiyasi, qiziqishi, qiyinchiliklarga munosabati va psixologik holati katta rol o'ynaydi. O'qituvchi o'quvchilarning individual psixologik xususiyatlarini bilishi, ularni rag'batlantira olishi va qo'llab-quvvatlashi lozim. Bu esa o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini oshiradi va natijada til ko'nikmalarining rivojlanishiga yordam beradi. Interfaol ta'lim usullarini qo'llash til ko'nikmalarini shakllantirishda yana bir muhim jihatdir. Til o'rganish jarayonida faollik va muloqot muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi o'quvchilarni faol ishtirok etishga undashi, guruhda ishlash, muammolarni birgalikda hal qilish kabi metodlarni qo'llashi kerak. Bu yondashuv til ko'nikmalarining tez va sifatli rivojlanishiga xizmat qiladi.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Individual yondashuvni rivojlantirish ham o'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Har bir o'quvchi o'zining til o'rganish sur'ati, qobiliyati va ehtiyojlariga ega. O'qituvchi har bir o'quvchining



xususiyatlarini hisobga olib, moslashuvchan ta'lim dasturlarini ishlab chiqishi va qo'llashi zarur. Bu o'quvchilarning til ko'nikmalarini maksimal darajada rivojlantirish imkonini beradi. Mustaqil o'rganishga rag'batlantirish til ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Til o'rganish faqat dars vaqtida emas, balki o'quvchining mustaqil faoliyati orqali ham amalga oshiriladi. O'qituvchi o'quvchilarga mustaqil o'rganish uchun zarur resurslar, vazifalar va yo'riqnomalar berishi, ularni o'z-o'zini baholashga o'rgatishi lozim. Bu esa til o'rganishni yanada samarali qiladi. Madaniy va kontekstual yondashuvlarni qo'llash ham til ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Til faqat grammatik qoidalar va lug'at emas, balki madaniyat va muloqot kontekstidir. O'qituvchi o'quvchilarga tilni madaniy jihatdan to'g'ri tushunish va qo'llashni o'rgatishi, tilni amaliy hayotda qo'llash imkoniyatlarini yaratishi kerak. Bu til ko'nikmalarining chuqur va to'liq rivojlanishiga yordam beradi. Texnologiyalardan samarali foydalanish til o'rganishni osonlashtiradi va qiziqarli qiladi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari, interaktiv dasturlar, onlayn resurslar, audio va video materiallar til ko'nikmalarini rivojlantirishda yangi imkoniyatlar yaratadi. O'qituvchi bu vositalardan to'g'ri va maqsadli foydalanishni o'zlashtirishi zarur.[2]

Baholash tizimini takomillashtirish ham pedagogik kompetentsiyaning muhim qismidir. Til ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonida o'quvchilarning yutuqlari va kamchiliklarini aniqlash, baholash mezonlarini aniq belgilash, natijalar asosida ta'lim jarayonini moslashtirish kerak. Bu o'quvchilarning til o'rganishdagi muvaffaqiyatlarini oshirishga xizmat qiladi. O'qituvchilar o'rtasida hamkorlik va tajriba almashish pedagogik kompetentsiyani oshirishda katta rol o'ynaydi. Jamoaviy ish, seminarlar, treninglar, pedagogik kengashlar o'qituvchilarga yangi metod va yondashuvlarni o'rganish, ularni amaliyotga tatbiq etish imkonini beradi. Bu esa til ko'nikmalarini rivojlantirishda ta'lim sifatini oshiradi. Ota-onalar bilan samarali hamkorlik til o'quvchilarining til



ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Ota-onalar ta'lim jarayoniga faol jalb qilinganida, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishi oshadi. O'qituvchi ota-onalarni ta'lim jarayoni haqida muntazam xabardor qilishi, ularni o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishda qo'llab-quvvatlashi muhimdir.[3]

Yuqorida keltirilgan barcha jihatlar o'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini oshirishda muhim omillar bo'lib, ularning barchasi birgalikda til ko'nikmalarini samarali rivojlantirishni ta'minlaydi. O'qituvchilarning yuqori pedagogik kompetentsiyasi o'quvchilarning til o'rganish jarayonida muvaffaqiyatga erishishining asosiy omili hisoblanadi. Bu nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki yosh avlodning ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Shu bois, ta'lim tizimida o'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini doimiy ravishda oshirib borish zarurati dolzarbdir.[4]

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, til ko'nikmalarini rivojlantirishda o'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini oshirish ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bu kompetentsiya o'qituvchilarga zamonaviy pedagogik metodlarni qo'llash, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish, ularni mustaqil o'rganishga rag'batlantirish, madaniy kontekstda tilni o'rgatish va texnologiyalardan samarali foydalanish imkonini beradi. Natijada, til ko'nikmalarining sifatli va barqaror rivojlanishi ta'minlanadi, bu esa o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiladi. O'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini doimiy ravishda oshirib borish esa ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biridir.



REFERENCES

1. Axmedov, S. (2018). "Til ko'nikmalarini shakllantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning roli." Ta'lim va Innovatsiyalar, Toshkent: Ta'lim Nashriyoti.
2. Islomov, R. (2019). "O'qituvchilarning pedagogik kompetentsiyasini oshirish yo'llari." Pedagogika va Psixologiya, Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi Nashriyoti.
3. Karimova, M. (2020). "Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida til o'rganishni samarali tashkil etish." Zamonaviy Ta'lim, Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti Nashriyoti.
4. Tursunov, J. (2017). "Til o'rgatishda interfaol metodlardan foydalanish." O'zbekiston Ta'limi, Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi Nashriyoti.
5. Yusupova, N. (2021). "O'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish va til ko'nikmalarini rivojlantirish." Ta'lim Sohasi Tadqiqotlari, Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti Nashriyoti.
6. Qodirov, A. (2019). "Pedagogik kompetentsiya va til o'rganish jarayonidagi ahamiyati." Ilmiy Maqolalar To'plami, Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
7. Rasulova, D. (2018). "Mustaqil o'rganishni tashkil etishda o'qituvchilarning roli." Ta'lim va Rivojlanish, Namangan: Namangan Davlat Universiteti Nashriyoti.
8. Mirzaev, S. (2020). "Madaniy kontekstda til o'rgatish metodikasi." O'zbekiston Pedagogik Jurnal, Toshkent: O'zbekiston Pedagogika Instituti Nashriyoti.